

***PLAN DJELOVANJA ZA PROMICANJE I USPOSTAVLJANJE
RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA
MINISTARSTVA HRVATSKIH BRANITELJA
za razdoblje od 2023. do 2026. godine***

lipanj 2023. godine

I. ANALIZA STANJA

a) Analiza položaja muškaraca i žena u Ministarstvu hrvatskih branitelja i javnim ustanovama u njegovoj nadležnosti

Na temelju analize položaja žena i muškaraca utvrđuje se da je na dan 12.9.2022. godine u Ministarstvu hrvatskih branitelja ukupno zaposleno 236 osoba, od čega su 174 žene i 62 muškarca. Izraženo u postocima razvidna je zastupljenost žena sa 74% te muškaraca sa 26%. Od ukupnog broja zaposlenih, na određeno vrijeme zaposleno je 13 žena i 7 muškaraca, dok je na neodređeno vrijeme zaposlena 161 žena i 55 muškaraca.

PODACI O BROJU ZAPOSLENIH NA ODREĐENO I NEODREĐENO VRIJEME PREMA SPOLU					
	ukupno	žene		muškarci	
		broj	%	broj	%
zaposleni	236	174	74%	62	26%
na neodređeno vrijeme	216	161	75%	55	25%
na određeno vrijeme	20	13	65%	7	35%

Analizom položaja žena i muškaraca u Ministarstvu hrvatskih branitelja, primjetna je neravnoteža glede spolne strukture djelatnika/ca, odnosno razvidna je podzastupljenost muškaraca.

Od ukupnog broja zaposlenih službenika, 31% ih je na rukovodećem položaju, dok je od ukupnog broja službenica, njih 30% na rukovodećem položaju. Dakle, podjednako su zastupljeni muškarci i žene na rukovodećim radnim mjestima. Muškarci su relativno zastupljeniji na radnim mjestima I. i II. vrste (45% nasuprot 39% i 14% nasuprot 5%), dok su žene relativno zastupljenije na radnim mjestima III. vrste (26% nasuprot 10%). Svi dužnosnici u Ministarstvu hrvatskih branitelja su muškarci (3 dužnosnika).

ZAPOSLENICI S OBZIROM NA KATEGORIJU RADNIH MJESTA		
	udio žena	udio muškaraca
rukovodeća radna mjesta	30%	31%
radna mjesta I. vrste	39%	45%
radna mjesta II. vrste	5%	14%
radna mjesta III. vrste	26%	10%

Prema stupnju obrazovanja, u Ministarstvu hrvatskih branitelja zaposleno je 167 osoba (71%) s visokim školskim obrazovanjem, od čega 120 žena i 47 muškaraca, 18 osoba (8%) ima više stručno obrazovanje, od čega 9 žena i 9 muškaraca te 51 osoba (22%) ima srednje stručno obrazovanje od čega 45 žena i 6 muškaraca. Uzimajući u obzir spolnu zastupljenost, relativno je veći udio muškaraca s visokim (76% muškaraca u odnosu na 69% žena) i višim stupnjem obrazovanja (14% muškaraca u odnosu na 5% žena), dok je relativno veći udio žena sa srednjim stručnim obrazovanjem (26% žena u odnosu na 10% muškaraca).

ZASTUPLJENOST MUŠKARACA I ŽENA PREMA STUPNJU OBRAZOVANJA							
	ukupan broj zaposlenih	zaposleni s VSS-om	udio zaposlenih s VSS-om	zaposleni s VŠS-om	udio zaposlenih s VŠS-om	zaposleni sa SSS-om	udio zaposlenih sa SSS-om
muškarci	62	47	76%	9	14%	6	10%
žene	174	120	69%	9	5%	45	26%
ukupno	236	167	71%	18	8%	51	22%

Kada se analiziraju napredovanja unatrag nekoliko godina jednako su napredovali žene i muškarci (18,97% od ukupnog broja žena i 18,96% od ukupnog broja muškaraca).

Isto tako, unatrag nekoliko godina relativno je veći udio žena koje su pohađale programe stručnog usavršavanja i programe za rukovodeće službenike, od relativnog udjela muškaraca koji su pohađali istovjetne programe.

Što se tiče privremene nesposobnosti za rad, pravo na bolovanje više koriste službenice Ministarstva hrvatskih branitelja. Od 2020. godine počeli su i službenici koristiti pravo na roditeljski dopust kojeg je do danas koristilo ukupno 4 službenika dok je u istom periodu 20 službenica koristilo pravo na roditeljski dopust.

Unatrag tri godine nije bilo podnesenih pritužbi Povjerljivom savjetniku.

Analizom sastava upravnih vijeća javnih ustanova u nadležnosti Ministarstva hrvatskih branitelja, utvrđena je znatno veća zastupljenost muškaraca (od ukupno 35 članova upravnih vijeća, 31 je muškarac, odnosno 88,6%).

b) Analiza položaja muškaraca i žena u području iz nadležnosti Ministarstva hrvatskih branitelja

Ministarstvo hrvatskih branitelja u svojoj nadležnosti skrbi o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji.

Analizom stanja u području iz nadležnosti Ministarstva hrvatskih branitelja vidljiva je neravnoteža prema spolu među korisnicima prava iz Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji („Narodne novine“ broj: 121/17, 98/19, 84/21) te je razvidna podzastupljenost osoba ženskog spola.

Prema podacima iz Registra hrvatskih branitelja ukupan broj žena koje imaju status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata je 24.652, od čega je živih 22.671. Status hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata ostvarile su ukupno 1243 žene. Ukupno je 3532 supruge smrtno stradalih te 44 supruge nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

Hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata I. skupine mogu koristiti i usluge osobe za pružanje njege i pomoći te se tim osobama u upravnom postupku priznaje status njegovatelja, a Ministarstvo hrvatskih branitelja njegovateljima osigurava pravo na naknadu plaće te prava iz mirovinskog i obveznoga zdravstvenog osiguranja. Prema evidenciji Ministarstva ukupan broj njegovatelja je 395 od čega je 357 žena (90,38%) te 38 muškaraca (9,62%).

Ministarstvo kontinuirano vodi evidenciju o stradanjima žena u Domovinskom ratu. Tako od 7.815 osoba razmijenjenih i oslobođenih iz neprijateljskog zatočeništva tijekom Domovinskog rata, prema službenoj evidenciji koju vodi Ministarstvo, žene čine 12%, tj. njih 940. Tijekom njihovog zatočeništva zabilježeni su brojni slučajevi fizičkog i psihičkog zlostavljanja, među kojima se oni najteži odnose na seksualna zlostavljanja.

Zaštitu žrtava bilo je nužno normirati uzimajući u obzir i sve specifičnosti posljedica seksualnog nasilja u odnosu na žene, pri čemu se ne smiju umanjivati posljedice seksualnog nasilja koje su pretrpjeli muškarci. Stoga je donesen Zakon o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu („Narodne novine“ broj: 64/15, 98/19). Zakonom je definirano seksualno nasilje u

Domovinskom ratu te status žrtve seksualnog nasilja. Žrtvama seksualnog nasilja kojima je rješenjem Ministarstva hrvatskih branitelja utvrđen status se, između ostalog, osigurava psihosocijalna, pravna i zdravstvena pomoć kao i pravo na medicinsku rehabilitaciju, liječnički sistematski pregled, pravo na obvezno i dopunsko zdravstveno osiguranje, smještaj u ustanovu za pružanje podrške i usluga braniteljsko-stradalničkoj populaciji i drugim osobama te pravo na jednokratnu novčanu naknadu u iznosu od 100.000,00 kuna ili 150.000,00 kuna kao i pravo na mjesečnu novčanu naknadu.

Od početka primjene navedenog Zakona (rujan 2015. godine) priznat je status žrtava seksualnog nasilja iz Domovinskog rata za ukupno 199 osoba od čega su 153 žene i 46 muškaraca.

Ministarstvo hrvatskih branitelja provodi Nacionalni program psihosocijalne i zdravstvene pomoći sudionicima i stradalnicima Domovinskog rata, Drugog svjetskog rata, te povratnicima iz mirovnih misija koji iz donijela Vlada Republike Hrvatske 30. siječnja 2014. godine.

Cilj Nacionalnog programa je podizanje opće kvalitete života korisnika pružanjem kontinuirane psihosocijalne i zdravstvene pomoći, smanjiti broj suicida te stvoriti uvjete za što uspješnije uključivanje osoba iz ciljnih skupina u društvo.

Korisnici Programa su sudionici i stradalnici Domovinskog rata, žrtve i svjedoci seksualnog nasilja počinjenog tijekom Domovinskog rata, žrtve i svjedoci ratnih zločina, mirnodopski vojni invalidi i članovi njihovih obitelji, sudionici Drugog svjetskog rata, vojni i civilni invalidi Drugog svjetskog rata, osobe stradale u obavljanju obvezne vojne službe od 15. svibnja 1945. do 17. kolovoza 1990. godine i članovi njihovih obitelji te osobe stradale pri obavljanju vojnih i redarstvenih dužnosti u okviru mirovnih misija.

Program se provodi na cijelom području Republike Hrvatske, na županijskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Na lokalnoj odnosno županijskoj razini djeluju centri za psihosocijalnu pomoć (ukupno 21 županijski centar) koji provode programe psihosocijalne potpore, stacionarno (kroz svakodnevno organizirana dežurstva u prostorijama centra) i mobilno (timske posjete domu i obitelji stradalnika). Mobilni timovi predstavljaju posebnu vrstu intervencija u okviru Nacionalnog programa, a prvenstveno se odnose na hitne posjete domu i obitelji branitelja u slučajevima pro-suicidalnih izjava korisnika, smrti, izrazito lošeg socio-ekonomskog i/ili zdravstvenog stanja, stambenih izvida u cilju ostvarivanja prava na stambeno zbrinjavanje ili izvida radi eventualne dodjele jednokratne novčane pomoći. Primijećeno je da se veći broj intervencija stručnih suradnika županijskih centara za psihosocijalnu pomoć odnosio na muškarce.

Također, Ministarstvo hrvatskih branitelja provodi program bolničke medicinske rehabilitacije za hrvatske branitelje i hrvatske ratne vojne invalide iz Domovinskog rata te žrtve seksualnog nasilja iz Domovinskog rata, sukladno Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji i Zakonu o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu te provedbenim propisima.

Utvrđeno je da znatno više muškaraca podnosi zahtjeve za bolničku medicinsku rehabilitaciju pa tako i ostvaruje pravo na istu.

Ministarstvo provodi i Program preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata na području cijele Republike Hrvatske u kliničkim bolnicama, kliničkim bolničkim centrima te svim općim i županijskim bolnicama s kojima su sklopljeni pojedinačni sporazumi o suradnji. Korisnici preventivnih sistematskih pregleda također su većim dijelom muškarci.

II. CILJEVI

Ciljevi koje nastojimo postići su:

- 1) uspostavljanje ravnopravnije zastupljenosti prema spolu u Ministarstvu hrvatskih branitelja;
- 2) podizanje razine svijesti državnih službenika/ica o uporabi rodno osjetljivog jezika prilikom izrade akata iz nadležnosti Ministarstva hrvatskih branitelja;
- 3) podizanje razine svijesti državnih službenika/ica o pitanju ravnopravnosti spolova i upoznavanje s propisima koji uređuju to područje.

III. POSEBNE PRIVREMENE MJERE

Posebne privremene mjere s ciljem promjena koje vode većoj ravnopravnosti spolova nije potrebno posebno uvoditi te će se ciljevi ovog plana ostvariti kroz planirane aktivnosti navedene u poglavlje IV. Način provedbe.

IV. NAČIN PROVEDBE

Ovim Planom djelovanja planirana je provedba sljedećih ciljeva i aktivnosti:

1.) Budući da nije moguće utjecati na odabir kandidata/kandidatkinja za prijam u državnu službu, pozornost treba pridavati nematerijalnim mjerama kojima se može motivirati zaposlenika (edukacije, fleksibilnije radno vrijeme, rad od kuće i slično).

Rok provedbe: kontinuirano, u skladu s objektivnim i subjektivnim mogućnostima.
Nositelj: ustrojstvena jedinica nadležna za ljudske potencijale.
Pretpostavljeni učinci i pokazatelji napretka: povećanje broja zaposlenih službenika.

2.) Prilikom odlučivanja o napredovanju/premještanju službenika/ca na radna mjesta višeg stupnja složenosti, sukladno važećim propisima kojim se uređuju službenički odnosi, prednost će se dati, pod jednakim uvjetima, osobama onog spola za koje je analizom stanja utvrđeno da postoji podzastupljenost (u odnosu na radno mjesto na koje se napreduje).

Rok provedbe: kontinuirano.
Nositelji: čelnik Ministarstva hrvatskih branitelja, ravnateljica uprava, rukovodeći državni službenici koji predlažu napredovanje/premještanje državnih službenika.
Pretpostavljeni učinci i pokazatelji napretka: ravnomjernija zastupljenost službenika/ica na radnim mjestima višeg stupnja složenosti.

3.) Podizanje razine svijesti zaposlenika/ica o uporabi rodno osjetljivog jezika prilikom izrade akata iz nadležnosti Ministarstva će se ostvarivati na način da će se zaposlenike/ice periodički podsjećati na važnost uporabe rodno osjetljivog jezika.

Rok provedbe: prema potrebi/povremeno.
Nositelj: koordinatrica ravnopravnosti spolova u Ministarstvu hrvatskih branitelja.
Pretpostavljeni učinci i pokazatelji napretka: akti izrađeni sukladno uputama o uporabi rodno osjetljivog jezika.

4.) Podizanje razine svijesti zaposlenika/ica Ministarstva o ravnopravnosti spolova i upoznavanje s propisima koji uređuju to područje sukladno mjeri 6.1. Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine (dalje u tekstu: Nacionalni plan): Osnažiti kapacitete državne uprave za provedbu načela ravnopravnosti spolova u svakodnevnom radu i kreiranju rodno osjetljivih javnih politika. Navedeno će se ostvarivati kroz informiranje zaposlenika/ica o edukacijama iz područja ravnopravnosti spolova koje se održavaju u Državnoj školi za javnu upravu i poticanje zaposlenih na pohađanje navedenih edukacija.

Rok provedbe: prema potrebi/povremeno.
Nositelj: ustrojstvena jedinica nadležna za ljudske potencijale.
Pretpostavljeni učinci i pokazatelji napretka: broj zaposlenika/ica koji su pohađali edukacije iz područja ravnopravnosti spolova.

5.) Poticanje korištenja prava na roditeljski dopust pripadnika podzastupljenog spola će se nastojati postići putem informiranja zaposlenika o pravima temeljem Zakona o roditeljskim potporama („Narodne novine“ broj: 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17, 37/20, 85/22).

Rok provedbe: prema potrebi.

Nositelj: ustrojstvena jedinica nadležna za ljudske potencijale.

Pretpostavljeni učinci i pokazatelji napretka: povećanje broja zaposlenika koji koriste pravo na roditeljski dopust.

6.) Informiranje zaposlenika/ica o mehanizmima za sprječavanje diskriminacije na osnovu spola na radnom mjestu kroz objavu informacija o kontaktima relevantnih institucija koje se bave prevencijom diskriminacije (pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, povjerljiva savjetnica) na mrežnoj stranici Ministarstva hrvatskih branitelja.

Rok provedbe: kontinuirano.

Nositelj: ustrojstvena jedinica nadležna za ljudske potencijale.

Pretpostavljeni učinci i pokazatelji napretka: informiranost zaposlenika/ica.

V.

METODE NADZIRANJA PROVEDBE

Nadzor nad provedbom Plana djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova provodit će čelnik tijela ili osoba kojoj isti prenese ovlast na način da će najmanje jednom godišnje provjeravati provode li se mjere za ostvarivanje ciljeva na način i u rokovima kako je utvrđeno ovim Planom.

VI.

PRAVA I OBVEZE TE NAČIN RADA KOORDINATORA/ICE ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Prava i obveze koordinatora/ice su:

- koordinacija provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova i Nacionalnog plana;
- priprema, izrada i koordinacija provedbe Plana za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova;
- pripremanje izvješća o provedbi Nacionalnog plana;
- praćenje usklađenosti unutarnjih provedbenih akata sa Zakonom o ravnopravnosti spolova i ciljevima Nacionalnog plana;
- upozoravanje na svaki oblik kršenja Zakona o ravnopravnosti spolova;
- sustavno usavršavanje i poticanje na izobrazbu ostalih djelatnika/ca iz područja ravnopravnosti spolova;
- promicanje znanja i podizanje razine svijesti o potrebi uvođenja načela ravnopravnosti spolova na svim razinama;
- suradnja s Uredom za ravnopravnost spolova i Pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova.

Način rada koordinatora/ice:

- pri izradi Plana djelovanja prikuplja sve potrebne podatke od nadležnih ustrojstvenih jedinica;
- izrađuje analizu na osnovu prikupljenih podataka i postavlja ciljeve plana djelovanja;
- prikuplja podatke od nadležnih ustrojstvenih jedinica Ministarstva o provedbi dokumenata iz područja ravnopravnosti spolova radi izrade objedinjenog izvješća;
- informira zaposlenike/ice o relevantnim propisima i informacijama iz područja ravnopravnosti spolova.

**VII.
PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

Ovaj Plan je prethodno odobren od strane Ureda za ravnopravnost spolova i donosi se za razdoblje od 2023. - 2026. godine.

Plan djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova će se objaviti na mrežnoj stranici Ministarstva hrvatskih branitelja.

